

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง มีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ และกำหนดให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม (มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284) ส่วนในด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง (มาตรา 284)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ความรับผิดชอบกว้างขวางกว่าเดิมหลายประการ เช่น กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ซึ่งมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมวิชาชีพที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น โดยให้เป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้น รวมไปถึงการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอีกด้วย (มาตรา 289 มาตรา 290)

ปัจจุบันแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ซึ่งคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2543 นั้น มีผลทำให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ต้องถ่ายโอนของรัฐไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นภายในปี พ.ศ. 2549

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจของท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด และถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน มีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย โดยจะเป็นส่วนที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

ดังนั้น การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นของควบคู่กัน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งย่อมไม่สมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนเป็นหัวใจของงานพัฒนา ประชาชนในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของงานพัฒนา และได้เริ่มการพัฒนาด้วยตนเอง โดยในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น นักวิชาการและนักวางแผนที่สนใจการพัฒนาท้องถิ่นจึงต้องยอมรับทั่วไปว่า การพัฒนาซึ่งมุ่งผลสำเร็จสำหรับคนส่วนใหญ่ นั้น ไม่อาจเกิดขึ้นหรือสืบทอดต่อเนื่องไปได้อย่างจริงจัง หากปราศจากการมีส่วนร่วมของคนส่วนใหญ่เป็นผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของการพัฒนาท้องถิ่น

การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน และการประเมินผลงานกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้ลงมือกระทำกิจกรรม โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และทำให้ทราบถึงวิธีที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังช่วยให้ประชาชนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้สึกว่ากิจกรรมเหล่านั้น พวกคนมีส่วนเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง โดยที่รัฐได้มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาในท้องถิ่น

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาท้องถิ่นก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาชุมชนตามนโยบายที่กำหนดผ่านทางแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนใน

จุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังเป็น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในอนาคค

การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจนั้น ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหรือการบอกกล่าวถึงความต้องการของท้องถิ่นจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองและการบริหารงานของท้องถิ่นนั้น ผลการศึกษามักเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ซึ่งมีสาเหตุจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำงานของท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ที่สามารถกระทำได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ประชาชนขาดความสนใจและขาดศรัทธาต่อการบริหารงานของท้องถิ่น นอกจากนี้ การที่ประชาชนติดภารกิจในการประกอบอาชีพของตน ก็มี ส่วนในการที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมหรือแผนงานพัฒนาในท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

เทศบาลตำบลเมืองเส็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเดิมได้รับการจัดตั้งเป็น “องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเส็น” มาตั้งแต่ ปี 2540 และได้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็น “เทศบาลตำบลเมืองเส็น” เมื่อ พ.ศ. 2552 มีพื้นที่รวมประมาณ 9.33 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,831.25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.27 ของพื้นที่อำเภอมีจำนวนหมู่บ้านเขตการปกครองเต็มพื้นที่ทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเมืองวะ หมู่ที่ 2 บ้านเมืองเส็น หมู่ที่ 3 บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 4 บ้านเมืองวะ หมู่ที่ 5 บ้านหนองกั้นครุ มีประชากรทั้งหมดจำนวน 2,604 คน 1,077 หลังคาเรือน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลเมืองเส็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ณ ปี พ.ศ. 2553)

เทศบาลตำบลเมืองเส็น มีแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และให้เป็นที่ไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องดำเนินการรายงานผลติดตามและประเมินผลพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี (ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี) และประกาศให้ประชาชนทราบ ซึ่งผลการติดตามและประเมินผลพัฒนา ประจำปี 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเส็น มีจำนวน 7 ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาปี พ.ศ. 2551

ยุทธศาสตร์	จำนวนโครงการที่เสร็จ		จำนวนโครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ		จำนวนโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ		จำนวนโครงการที่มีการยกเลิก		จำนวนโครงการที่มีการเพิ่มเติม		จำนวนโครงการทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านเศรษฐกิจ	11	91.67	-	-	1	8.33	-	-	-	-	12	100.00
2. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	41	74.55	-	-	9	16.36	-	-	-	-	50	100.00
3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	20	31.75	-	-	31	49.21	-	-	-	-	51	100.00
4. ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	6	75.00	-	-	2	25.00	-	-	-	-	8	100.00
5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	24	60.00	-	-	3	30.00	-	-	-	-	27	100.00
6. ด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	24	100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	24	100.00
7. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	7	70.00	-	-	3	30.00	-	-	-	-	10	100.00
รวม	115	70.12	-	-	49	29.88	-	-	-	-	164	100

ที่มา: รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเสน

ตามรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเล็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีจำนวน 2 ยุทธศาสตร์ที่มีผลการดำเนินงานสูงกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ส่วนอีก 5 ยุทธศาสตร์ มีผลการดำเนินงานต่ำกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุที่ไม่ประสบความสำเร็จอาจเกิดขึ้นจากหลายประการ ในจำนวนนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลเมืองเล็น ในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองเล็น เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาเทศบาลตำบลเมืองเล็นและข้อมูลในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น โดยรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเมืองเล็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลเมืองเล็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการได้รับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผลงาน

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลเมืองเล็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.3 สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ตั้งสมมติฐานการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับน้อย

1.3.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.4.1 ขอบเขตในเนื้อหา ผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการได้รับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผลงาน

1.4.2 ขอบเขตในด้านพื้นที่ ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้เฉพาะ คือ พื้นที่ของเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.4.3 ขอบเขตในด้านประชากร ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายไว้คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านเมืองวะ หมู่ที่ 2 บ้านเมืองเส้น หมู่ที่ 3 บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 4 บ้านเมืองวะ และ หมู่ที่ 5 บ้านหนองกั้นครุ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้างนี้ คือ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเด่น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเด่น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.5.3 เป็นเอกสารการวิจัยที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนำไปศึกษา และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

1.5.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้ช่องทางและกลไกของรัฐในการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่อยู่ภายในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองเด่น ประกอบด้วยผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ผู้นำองค์กร และ บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองเด่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

เทศบาล หมายถึง หน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยมีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2546) เช่น มีอำนาจและหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการร่วมกลุ่มกัน มีความสัมพันธ์และมีระบบระเบียบการจัดการในกลุ่ม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการได้รับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผลงานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติหรือดำเนินงานไปแล้วของเทศบาลตำบลเมืองเด่น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ได้แก่ การประชุม การอภิปราย การปฏิบัติกิจกรรม การออกเงินบริจาค การออกวัสดุอุปกรณ์ และเสียสละเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

รูปแบบของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ได้แก่ ร่วมคิดริเริ่มโครงการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผล และสรุปผลโครงการ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง สิ่งที่สนับสนุนให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ สถานภาพทางด้านเศรษฐกิจ สถานภาพทางด้านสังคม และสถานภาพการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกชุมชน เป็นต้น

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองเส็น อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ขนาดของครอบครัว ตำแหน่งในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มในหมู่บ้าน และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น

ผลและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็ง มีพลังต่อรองในการทำกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ กับนโยบายของรัฐบาลและองค์กรภายนอกชุมชน ตลอดจนการที่ชุมชนมีอิสระในการบริหารกิจกรรมของตนเอง

กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรม และเพิ่มทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มสตรี แม่บ้าน และผู้สนใจทั่วไป ส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการส่งเสริมและสนับสนุนทางการเกษตร เป็นต้น ที่รัฐจัดขึ้นให้ชุมชนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย ตลอดจนการพัฒนาชุมชนของตนให้ดีขึ้น